

51-боб. Якка тартибдаги тадбиркорларнинг даромадларига солиқ солишнинг ўзига хос хусусиятлари

359-модда. Солиқ солинадиган даромадларни ва чегириладиган харажатларни ҳисобга олишнинг ўзига хос хусусиятлари

Солиқ даврида якка тартибдаги тадбиркорлар, агар мазкур Кодекснинг ушбу моддасида ва 360-моддасининг саккизинчи қисмида бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, юридик шахслар учун назарда тутилган тартибда солиқ солинадиган даромадларнинг ва чегириладиган харажатларнинг ҳисобини юритиши шарт.

Савдо фаолиятини амалга оширувчи якка тартибдаги тадбиркорлар даромадларни ва товар операцияларини ҳисобга олиш регистрларида солиқ солинадиган даромадларнинг ҳамда амалга оширилган товар операцияларининг ҳисобини юритиши шарт.

Қуйидагилар солиқ солинадиган даромадларни ва товар операцияларини ҳисобга олиш регистрларидир:

1) чакана савдо фаолияти билан шуғулланувчи якка тартибдаги тадбиркорнинг солиқ солинадиган даромадларини ва товар операцияларини ҳисобга олиш китоби;

2) товар чеклари китоби.

Солиқ солинадиган даромадларни ва товар операцияларини ҳисобга олиш регистрларининг шакли Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан тасдиқланади.

Солиқ солинадиган даромадларни ва товар операцияларини ҳисобга олиш регистрлари якка тартибдаги тадбиркорнинг аризаси асосида якка тартибдаги тадбиркор солиқ ҳисобида турган жойдаги солиқ органлари томонидан рўйхатдан ўтказилади.

Солиқ солинадиган даромадларни ва товар операцияларини ҳисобга олиш регистрлари якка тартибдаги тадбиркорда охириги ёзув киритилган пайдан эътиборан беш йил мобайнида сақланади ҳамда уларга рақамлар қўйилган, ип ўтказиб боғланган ва тегишли солиқ органининг муҳри билан тасдиқланган бўлиши керак.

360-модда. Солиқ солиш объектини ва солиқ базасини аниқлашнинг ўзига хос хусусиятлари

Солиқ солиш объекти ва солиқ базаси ушбу моддада назарда тутилган ўзига хос хусусиятлар ҳисобга олинган ҳолда, мазкур Кодекснинг [295](#) ва [296-моддаларида](#) назарда тутилган тартибда аниқланади.

Жами даромад якка тартибдаги тадбиркор томонидан тадбиркорлик фаолияти доирасида олинган даромадлардан иборат бўлади.

Жисмоний шахс ўзининг тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ битимларни тузишда, агар бу битимларни тузиш вазиятининг ўзидан аниқ келиб чиқмаса, у якка тартибдаги тадбиркор сифатида фаолият юритаётганлигини кўрсатиши керак.

Якка тартибдаги тадбиркорнинг жами даромадидан солиқ базасини аниқлашда, агар ушбу модданинг [бешинчи қисмида](#) бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, мазкур Кодекснинг [44-бобига](#) мувофиқ чегириб ташланмайдиган харажатлардан ташқари солиқ солинадиган даромаднинг олинishi билан боғлиқ барча харажатлар чегириб ташланади.

Амортизация қилинадиган активлар бўйича амортизация ажратмалари активдан тадбиркорлик фаолиятида фойдаланилган тақдирда ва тадбиркорлик фаолияти билан харажатларнинг алоқаси аниқ асосланган бўлса, жами даромаддан чегириб ташланади.

Якка тартибдаги тадбиркор солиқ базасини ҳисоблаб чиқаришнинг соддалаштирилган тартибини танлашга ҳақли.

Соддалаштирилган тартибдаги солиқ базаси жами даромаднинг 25 фоизи миқдорида белгиланади.

Якка тартибдаги тадбиркор солиқ базасини ҳисоблаб чиқаришнинг соддалаштирилган тартибини танлаганда солиқни ҳисоблаб чиқариш мақсадида харажатлар ҳисобини юритиш мажбуриятларидан озод

қилинади, бундан ушбу Кодекс 359-моддасининг иккинчи қисмида кўрсатилган якка тартибдаги тадбиркорлар мустасно.

Якка тартибдаги тадбиркорлар солиқ базасини ҳисоблаб чиқаришнинг соддалаштирилган тартибини қўллаш учун солиқ ҳисобида турган жойдаги солиқ органига Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан белгиланган шаклдаги билдиришномани қуйидаги муддатларда тақдим этади:

1) янгидан рўйхатдан ўтказилганлар — тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш бошлангунига қадар;

2) фойда солиғини тўлашга ўтганлар, шу жумладан ихтиёрий равишда ўтганлар — бир вақтнинг ўзида фойда солиғини тўлашга ўтиш тўғрисидаги билдиришномани солиқ ҳисобида турган жойдаги солиқ органига юборганда;

3) қолганлари — жорий йилнинг 25 январидан кечиктирмай.

Якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан солиқ базасини ҳисоблаб чиқаришнинг соддалаштирилган тартибини қўллаш қуйидаги муддатларда бошланади:

1) ушбу модда тўққизинчи қисмининг 1-бандида кўрсатилганлар учун — тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш бошланган пайдан;

2) ушбу модда тўққизинчи қисмининг 2-бандида кўрсатилганлар учун — якка тартибдаги тадбиркор

фойда солиғини тўлашга ўтиш тўғрисидаги билдиришномани ва солиқ базасини соддалаштирилган тартибда ҳисоблаб чиқариш ҳақидаги аризани солиқ органига тақдим этган ойдан кейинги ойнинг биринчи санасидан бошлаб;

3) ушбу модда тўққизинчи қисмининг 3-бандида кўрсатилганлар учун — жорий йилнинг 1 январидан бошлаб.

Солиқ базасини ҳисоблаб чиқаришнинг соддалаштирилган тартибидан ихтиёрий равишда воз кечиш ва солиқ базасини ҳисоблаб чиқаришнинг ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган умумий тартибига ўтиш келгуси солиқ даври бошланганидан эътиборан амалга оширилади.

Солиқ базасини ҳисоблаб чиқаришнинг умумий тартибига ўтиш тўғрисидаги билдиришнома Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан белгиланган шаклда солиқ даври бошланишидан камида бир ой олдин солиқ ҳисобида турган жойдаги солиқ органига тақдим этилади.

361-модда. Солиқ солишда ҳисобга олинмайдиган даромадлар

Солиқ солишда қуйидагилар ҳисобга олинмайди:

1) якка тартибдаги тадбиркорнинг унга мулк ҳуқуқи асосида, шунингдек мол-мулкка эгалик қилиш ва (ёки) ундан фойдаланишга йўл қўювчи бошқа

ашёвий ҳуқуқ туфайли тегишли бўлган кўчмас мулкни сотишдан олинган даромадлар жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи солиниши лозим бўлган даромадлари;

2) жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини ҳамда якка тартибдаги тадбиркор фойда солиғини тўлашга ўтгунига қадар айланмадан солиқни тўлаш даврида товарларни (хизматларни) реализация қилишдан олинадиган даромадлар.

362-модда. Солиқни ҳисоблаб чиқариш ва солиқ ҳисоботини тақдим этиш тартиби

Ҳисобот (солиқ) даври якунлари бўйича солиқ суммаси якка тартибдаги тадбиркор томонидан мустақил равишда аниқланади.

Ҳисобот даври якунлари бўйича солиқ суммаси, агар ушбу моддада бошқача қоида белгиланмаган бўлса, солиқ базасининг солиқ ставкасига мувофиқ бўлган фоизли улуши сифатида солиқ даври бошланишидан эътиборан ошиб борувчи якун тарзида ҳисоблаб чиқарилади.

Солиқ ҳисоботи якка тартибдаги тадбиркор томонидан ҳар бир ҳисобот ва солиқ даври ўтганидан кейин, солиқ солинадиган объектлар мавжудлиги ёки мавжуд эмаслигидан қатъи назар, солиқ ҳисобида турган жойдаги солиқ органига тақдим этилади.

Солиқ ҳисоботи якка тартибдаги тадбиркор томонидан қуйидаги муддатларда тақдим этилади:

ҳисобот даври якунлари бўйича — ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг йигирманчи кунидан кечиктирмай;

солиқ даври якунлари бўйича — ўтган солиқ давридан кейинги йилнинг 1 мартидан кечиктирмай.

363-модда. Солиқни тўлаш тартиби

Солиқни тўлаш ушбу Кодекснинг [340-моддасида](#) назарда тутилган тартибда амалга оширилади.